

Broj 139. kolovoz, 2024.

GLASNIK

Kotorvaroškog kraja

Izdavač:
Župni ured Rođenja B. D. M.
78220 Kotor Varoš
Tel./fax: 051 785 050
E-mail: mladi-kotorvaros@blic.net
www. kotorvaroskadolina.com

Redakcija: **Viktorija Barišić, Luca Koroman, fra Anto Šimunović, fra Petar Karajica, fra Marko Bandalo, fra Zoran Mandić, fra Juro Aščić, fra Stipo Marčinković**

Glavni urednik: **Fra Zoran Mandić**
Tehnička obrada: **Viktorija Barišić**

Tiraž: **250 primjeraka**
Tiska: **"JU Centar za kulturu, sport i informiranje" Kotor Varoš**
CIJENA: **3 KM**

Biti sretan

Idi mirno i opušteno kroz buku i užurbanosti i budi svjestan mira što ga može u sebi nositi tišina. Budi, dokle god je to moguće bez goleme žrtve, u prijateljskim odnosima sa svim ljudima. Iskazuj svoju istinu mirno i jasno i slušaj što drugi govore, ... I oni imaju svoju priču. Kloni se bučnih i agresivnih ljudi, oni su muka i teret za duh. Raduj se svojim vlastitim ostvarenjima, kao i svojim planovima...

Neka te loše stvari ne učine slijepim spram čestitosti koja postoji u jednakoj mjeri. Mnogi ljudi teže visokim idealima; posvuda je život pun herojstva.

Iz stare crkve sv. Pavla, Baltimore

Uskrs 2024.godine

Uskrs smo proslavili u lijepom ozračju. Vrijeme lijepo, sunčano pravo proljetno. Svete mise su održane u Zabrđu, Kotor Varošu i Vrbanjcima. Svetu misu u Kotor Varošu predslavio je fra Petar Karajica uz koncelebraciju župnika fra Zorana Mandića. Ovom prigodom bio je prisutan i student iz Burundija fra Olivier Dukunze koji studira na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. Na Uskrs vjernicima je otpjevao dvije pjesme koje oni pjevaju za Uskrs u Burundiju. Bilo je neobično lijepo. Vjernici su Oliviera nagradili velikim pljeskom i poslije mise novčanim darom.

Na kraju svete mise u Kotor Varošu igralo se i kolo. Naravno, tko će drugi nego fra Pero povesti pjesmu i kolo. Vjernici raspoloženi i sretni što se konačno mogu malo opustiti uz pjesmu i harmoniku.

Kao što tradicija nalaže i kao što to godinama radimo i ove godine birali smo najljepše našarano jaje. Komisiji nije bilo lako. Svako jaje je, na svoj način bilo prekrasno našarano i obojeno. Pobjednici su dobili lijepe nagrade.

Dobru zabavu upotpunile su i neke tradicionalne uskrsne igre. Za najmlađe da se i oni zabave pobrinuli su se Petar Verić i Ivona Marković koji su napravili stazu za najmlađe koji su se natjecali u nošenju jajeta u žlici.

Atmosfera je bila odlična. Djeca su uživala u predstavi. Nagrade su bile 30, 20 i 10 eura a sponzori su bili kao i prošlih godina Ekipa mladih iz Welsa na čelu sa Željkom Jelušićem i Zlatkom Markovićem.

Viki

Kotor Varoš - Dan HVO-a

U petak, 5. travnja 2024. u Kotor Varošu je, polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća kod spomen obilježja poginulim braniteljima, obilježen

Dan HVO-a, to jest 32. obljetnica utemeljenja HVO-a.

Vijenac je položio generalni konzul RH u Banjoj Luci Zoran Piličić, pripadnici 1. pješačke gardijske pukovnije OS BiH, hrvatski branitelji veterani HVO i općinski odbor HDZ Kotor Varoš.

HVO je osnovan 8. travnja 1992. kao jedina organizirana hrvatska vojna snaga i formacija, koja je sačuvala i zajamčila opstanak i opstojnost hrvatskog naroda u BiH. HVO je završetkom rata u BiH definiran kao hrvatska komponenta Vojske Federacije BiH. Nakon reforme obrane 2005., tradiciju HVO-a u sastavu Oružanih snaga BiH čuva 1. pješačka gardijska pukovnja.

Zoran Piličić

Hodočašće u Olovo

U okviru Caritasovog projekta "Život s demencijom" organizirali smo 1. svibnja 2024. godine odlazak na hodočašće u najstarije marijansko svetište na Balkanu - Olovo.

Radovali smo se hodočašću jer nam je fra Juro već odavno govorio kako ćemo ići u Olovo. Bilo je to lijepo i nezaboravno putovanje-hodočašće uz molitvu, raspoloženje i pjesmu. O Olovu i drugim mjestima fra Juro nas je upoznao i slikovito nam prikazao neka mjesta i događaje. Naglasio je kako je u Jelaškama kod Vareša rođen Matija Divković 1563. godine. To je prvi hrvatski vjerski pisac koji je svoju knjigu izdao na narodnom jeziku i ima povijesnu zaslugu kao utemeljitelj hrvatske književnosti u Bosni. »Nauk krstjanski«, izdao 1611. (ponovno je izdat 1616.), prva je bosanska tiskana knjiga i tako ustvari početak značajnog književnog stvaralaštva u ovoj pokrajini.

Nakon blagoslova hodočasnika i procesije s čudotvornom slikom Gospe Olovske, kada su mnogi vjernici iskoristili prigodu i za svetu ispovijed, u 11.00 sati započelo je misno slavlje. Najprije je hodočasnike pozdravio i riječi dobrodošlice uputio upravitelj Svetišta Gospe Olovske fra Ilija Božić, a potom provincijal Zdravko Dadić.

Središnji događaj u 11:00 bila je svečana sveta misa koju je predvodio mons. Tomo Vukšić, vrhbosanski nadbiskup, uz koncelebraciju brojnih svećenika. U prigodnoj propovijedi napomenuo je najprije kako je Gospa u životu, pobožnosti, teologiji i vjeri Crkve nazvana Bogorodicom upravo zato što je majka Gospodinova. „Tijekom izricanja molitve današnjeg predslavlja, ponizno ispovijedajući vjeru u Gospino bogomajčinstvo, kao članovi Crkve i sljedbenici njezina Sina, i obraćajući se svemogućemu vječnom Bogu, zajedno s cijelom zajednicom katoličkih vjernika, izreći ćemo joj ove pohvalne riječi: 'Ti si roditeljica svoga Sina učinio velike stvari i ne prestaješ po njoj u nama tvoriti spasenje. Ona uistinu po tvome mudrom promislu vrši majčinsku službu u Crkvi te je vjerna djelateljica tvoje milosti: njezinim nas

riječima potičeš, primjerima privlačiš da nasljedujemo Krista, a molitvama nam bivaš milostiv.”

Tim činom, zajedno s velikim brojem hodočasnika, započela je svibanjska pobožnost Blaženoj Djevici Mariji.

Unatoč lošim vremenskim prilikama okupio se veliki broj redovnica, bogoslova i vjernika koji su hodočastili iz okolnih župa, ali i cijele Bosne i Hercegovine.

Misno slavlje je uljepšao Zbor bogoslova Franjevačke teologije u Sarajevu, a upravitelj svetišta fra Ilija Božić uputio je zahvale svima koji su sudjelovali u ovom slavlju i pridonijeli njegovu organiziranju.

Spomenuo je da euharistijsko slavlje, i ove godine, izravno prenosio Radio Bobovac Vareš, te Radio Marija BiH, a ručak za sve hodočasnike - tradicionalni vojnički grah, pripremili su pripadnici Ministarstva odbrane BiH.

Na kraju mise upravitelj Svetišta fra Ilija Božić, zahvalio se svim hodočasnima koji su došli, stanovnicima Olova, policijskim djelatnicima na osiguranju i svima koji su na bilo koji način pomogli u pripremanju svečanosti, te pozvao sve da ponovno dođu za blagdan Velike Gospe.

A mi, sretni i radosni vratili smo se svojim kućama razmišljajući u putu kamo ćemo organizirati sljedeće putovanje.

Hvala Caritasu Banja Luka i hvala fra Juri koji je imao strpljenja i ljubavi za nas.

Viki

Hodočašće sv. Ivi u Podmilačje

Tradicija je da iz naše župe mnogi hodočasnici idu pješice. Tako je bilo i ove godine, 22. 6.2024. u župnoj crkvi od najmlađih do najstarijih, njih preko 300 krenulo je u ranim jutarnjim satima put Podmilačja. Blagoslovio ih je fra Tomislav Sretinović, župnik župe Sanski Most, a predvodio fra Zoran Mandić, župnik župe Kotor Varoš i Stipo Vidić - Efan.

Nakon molitve i blagoslova u župnoj crkvi u Kotor Varošu, hodočasnici su krenuli prema Sokolinama, gdje je sokoljski župnik fra Juro Aščić predvodio sv. misu za njih. Ove godine hodočasnike je pratilo i jako sunce a drugi dan kiša. Vjerni svojim zavjetima koje su nosili nije im smetala ni vrućina ni kiša, pa su bez problema stigli u Podmilačje.

Hodočašće samo po sebi podrazumijeva, mir, pokoru i molitvu. Na putu prema Podmilačju, hodočasnici su molili kronicu sv. Ive i Gospinu te se uz ispit

savjesti pripremili za svetu ispovijed. Bilo je i smijeha.

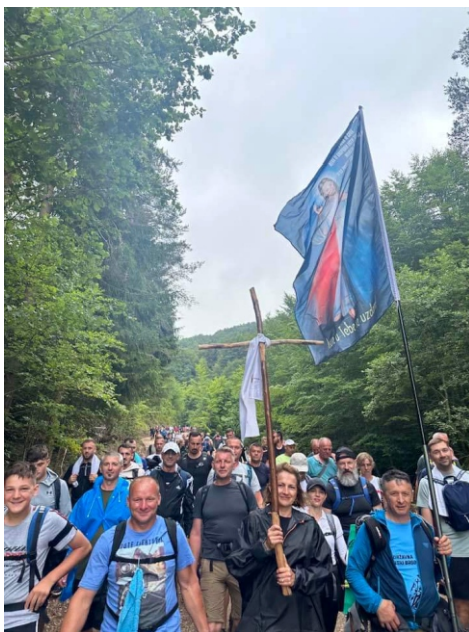
Ovom prigodom zahvaljujemo SIM Tehnik, g-dinu Ivi Mariću i Burdušu, firmi Denal, Fikretu Tuzliću, Pravoslavnoj crkvi u Živinicama, fra Juri Tokaliću i načelniku općine Dobrtići te mnogim drugima koji su na bilo koji način pomogli i dočekali hodočasnike sa hranom i osvježanjem.

Zahvaljujemo i g-dinu Marjanu Martinoviću i njegovoj obitelji na dočeku i okrepi. Kava je bila izvrsna.

Hodočasnike je dočekaio fra Nikica Vujica i Nikola Topić. Fra Nikica je blagoslovio hodočasnike. Hodočasnički križ je predan fra Nikici za koji se nadamo da će ga vratiti hodočasnici podmilačkog kraja koji će

hodočastiti Gospi u Sokoline.

Fra Zoran Mandić

Petrovo u Bilicama i 30. godina misništva

U subotu, 29.6.2024. godine misom zahvalnicom u crkvi Sv. Petra i Pavla u Bilicama, fra Zoran Mandić, župnik kotorvaroške župe Rođenja BDM obilježio je svoju 30. godišnjicu

misništva.

Svečano misno slavlje predvodio je fra Zoran Mandić uz koncelebraciju fra Jure Tokalića. U svojoj propovijedi fra Zoran je najprije oslikao likove ove dvojice velikana crkve i istaknuo njihovu ulogu u nastanku crkve a osvrnuo se i na vjernike iz Bilica, njihov dolazak i obilazak samog groblja. Pozvao ih je da ne zaborave svoje korjene i svoje mrtve u ovom groblju pa da zapale svijeću i nekom kome nitko ne dolazi.

Nakon mise za sve prisutne bio je ručak, koji su pripremili Bilćani: „Rujevkina“ i „Sokoljkina“ djeca.

Viki

Doživotni zavjeti brata Jakova Grgića

Vječne monaške zavjete u Redu sv. Pavla Prvog Pustinjaka – pavlina položio je 20. srpnja brat Jakov Grgić u samostanu Sv. Petra i Pavla u Svetom Petru u Šumi.

Brat Jakov je tek drugi Hrvat koji polaže vječne zavjete u polustoljetnoj obnovljenoj prisutnosti pavlinskog reda u Hrvatskoj.

Obredu vječnih zavjeta pristupa se nakon višegodišnje kušnje, s dozvolom poglavara i vijeća uprave provincije. Sami zavjeti poslušnosti, siromaštva i čistoće po Konstitucijama pavlinskog reda polažu se na ruke viceprovincijala, u ovom slučaju fr. Ivana Šarića. Obred se sastoji od prozivke kandidata, dijaloga, prostracije i litanija, polaganja i potpisivanja zavjeta, blagoslovne molitve i oblačenja u posebni veliki procesijski plašt koji je oznaka vječno zavjetovanog monaha pavlina. Nosi u svojoj prevelikoj veličini oznaku toga da je monah uvijek dijete pred Bogom, nekako

izgubljen u ovom prolaznom svijetu tražeći vječnu domovinu u samoći, jednostavnosti i samozatajnosti pavlinskog života.

Na misi je pjevao četveroglasni župni zbor Župe sv. Petra i Pavla. Svečanosti je nazočio veliki broj vjernika iz pavlinskih župa Kamensko i Svetice te rodne župe zavjetovanika Rođenja Blažene Djevice Marije Kotor Varoš te hrvatske katoličke misije Wels u Austriji.

Fr. Jakov Grgić rođen je u Kotor Varošu 1982., u pavlinski red stupio je 2015., te je do sada nakon početne formacije u Poljskoj djelovao u samostanima Kamensko kod Karlovca i Sv. Petru u Šumi u svojstvu infirmerija, kuhara, dekoratera, zborovođe i sakristana. Nakon vječnih ili doživotnih zavjeta ostaje na službi u samostanu u Svetom Petru u Šumi.

Preuzeto:hkm.hr

Sučuraj: Održan uskrsni koncert

U župi Sućuraj u crkvi sv. Jurja na otoku Hvaru u petak 12. travnja klapa Hrvatske ratne mornarice „Sveti Juraj” održala je uskrsni koncert duhovnih i domoljubnih pjesama.

Voditeljica programa srednjoškolka Marijeta Slavić pozdravila je članove klape, načelnika Općine Sućuraj Ivana Slavića te bosanske franjevce i brojne posjetitelje.

Članovi klape, pod vodstvom Marka Bralića, otpjevali su šesnaest pjesama. Koncert su

počeli duhovnim pjesmama „Uskrsna radost”, „Oče naš” i „Misao svijeta”, a završili s pjesmama „Kome bi šumilo more moje sinje”, „Croatia, iz duše te ljubim” te „Vivat Croatia”.

Organizator koncerta bio je župnik Župe Gdinj i upravitelj Župe Bogomolje fra Mario Divković. Zahvalio je, osobno i u ime župnika Župe Sućuraj fra Stipe Marčinkovića, klapi „Sveti Juraj” na odazivu i na slavljeničkom pjevanju Gospodinu i domovini. U ime klape domaćinima i oduševljenim slušateljima zahvalio je voditelj Bralić.

Koncert je imao i humanitarni karakter jer su prisutni dobrovoljnim prilogom mogli pomoći siromašnima u Zambiji u Africi o kojima brine misionar bosanski franjevac fra Ivica Perić. Prikupljeno je 800 EUR te je iznos uplaćen na račun udruge „Srce za Afriku”, iz Osijeka.

Stipo Marčinković

RAZGOVARALI SMO...

Razgovor s Olivierom Dukunze

U našoj župi tijekom Velikog tjedna i Uskrsa boravio je fra Olivier Dukunze, student franjevačke Teologije u Sarajevu a rodom iz Burundia. Zamolili smo ga da nam se predstavi i odgovori na nekoliko pitanja.

Otkud Vi u našoj župi?

Za Božić sam bio u Dobretićima, a fra Zoran je došao vidjeti fra Juru i pitao me mogu li doći u njegovu župu, tako da upoznam novo mjesto. Nisam znao gdje se nalazi, pa sam mu rekao: doći ću, ako dobijem dopuštenje. Obavijestio sam Meštra da želim ići u Kotor Varoš i on mi je dozvolio, tako sam došao ovamo. Odakle dolazite (opišite malo vaše rodno mjesto i državu)

Moja država je Burundi, a moje rodno mjesto je TABA –MBUYE. Burundi je u Africi,

između DR Konga na zapadu, Ruande na sjeveru i Tanzanije na istoku. Burundi je jedna od najmanjih država u Africi bez izlaza na more. Na obali jezera Tanganjika s ekvatorijalnom klimom, koja se nalazi na zapadnom produžetku velike rasjedne doline. Burundi je jedna od najsiromašnijih zemlja svijeta, gdje oko 80% stanovništva živi ispod granice siromaštva, najveća industrija je poljoprivreda, a

najviše prihoda dolazi od izvoza kave (93%).

Došli ste u Sarajevo studirati teologiju? Otkuda ta želja za dolazak ovamo?

Da, došao sam studirati teologiju u Sarajevo. Ovdje sam, prije svega, jer sam franjevac. Nisam ni birao ni želio doći studirati u Europu. To mi nikad nije palo na pamet. Upravo je Božja volja potaknula moje poglavare u provinciji, osobito moga provincijala, i ostale da mi omoguće studij ovdje. Stvarno im hvala od srca. Bilo nas je 16 fratara, a provincijalni velečasni fra Fredrick Odhiambo i njegovi savjetnici izabrali su mene od svih šesnaest. Neka ih Bog blagoslovi.

Imate li obitelj, čime se bave vaši roditelji, braća i sestre ako ih imate?

Roditelji su mi živi, moj otac je učitelj u osnovnoj školi (sljedeće godine će u mirovinu), moja majka se bavi poljoprivredom. Nije kvalificirana za poljoprivredu, ali zna kako saditi različite vrste sjemena. Imam tri sestre i tri brata. Moja starija braća imaju žene s troje djece. Nemaju posla jer nisu išli u školu.

Kako je živjeti u Burundi, a kako u Bosni?

Dobro je živjeti u Burundiju, imamo tri godišnja doba, nema puno hladnoće, vrijeme je umjereno zapravo vidio sam radijator ovdje u Europi, prije nisam mogao znati da postoji, jer ga u Burundiju ne koristimo.

U Bosni sam otkrio da imamo, gotovo, istu povijest kao i Burundi. Čuo sam da mnogi ljudi žive izvan zemlje zbog rata. I u Burundiju također mnogi ljudi su otišli vani, ali sada se vraćaju u domovinu. U Bosni sam otkrio da ima dobrih ljudi, gdje god prođem pozovu me da popijem kavu ili popričam s njima, da se slikamo i tako dalje. Oni su dobri ljudi, gostoljubivi i brižni. Neka Bog blagoslovi sve.

Po završetku studija vraćate li se u Burundi ili ostajete u BIH?

Kao što sam rekao na početku, nisam odlučio doći ovdje. Ako me provincijal treba natrag u Afriku, poslušat ću ga, ako bude htio da prije svega služim ovdje, također ću poslušati. Jer, među tri zavjeta imamo zavjet poslušnosti koji se promatra u svemu što radimo. Zasad ne znam što će o meni i mojoj subraći odlučiti poglavari

uključujući provincijala Bosne srebrene i naše u provinciji sv. Franje Asiškog Madagaskar i Mauricijus.

Kako vam se dopada naš grad i župe?

Što se tiče grada, to je uređen grad, lijep, bez buke i čist, dobro izgrađen. Imao sam priliku otići na jednu planinu na Uskrs poslije mise, pa sam mogao vidjeti gradske velike kuće sve iste boje. Fra Juro mi je pokazao i grad kad smo se vraćali s košenja trave u Sokolinama. Dobro izgleda. Grad i kuće su dobri, zato su i ljudi koji u njima žive dobri iako ne ostaju ovdje zbog različitih obaveza koje imaju izvan zemlje.

U župi su me fratri lijepo prihvatili: župnik fra Zoran Mandić i fra Juro. Ne znam kako bih

mogao izraziti dobro srce koje su mi pokazali, način na koji su brinuli o meni, bio sam kao novorođeno dijete. Prije nisam znao gdje se župa nalazi, zahvaljujem župniku koji me pozvao kad smo se sreli u Dobretićima za Božić, a zahvaljujem i fra Peri Karajici koji me usmjerio i što je najvažnije našao sam dobre kršćane blagoslovljene od Boga. Pokazali su mi dobro srce neka ih uskrsli Gospodin blagoslovi gdje god bili i neka znaju da molim i za njih. Ispričavam se onima koji su me pozvali, a ja nisam uspio doći. Obećavam da ću sljedećeg Uskrsa to ispraviti.

Hvala puno!!!!!!!!!!!!

Razgovarala: Viki

Svetište Gospe Olovske

Svi poštujemo Blaženu Djevicu Mariju, hodočastimo u njezina svetišta i molimo njezin zagovor. Jedno od najstarijih Gospinih svetišta u Bosni i Hercegovini je u Olovu. Kako bismo ga upoznali, u našem Glasniku ćemo objaviti u nekoliko nastavak Malu monografiju i hodočasnički vodič Svetišta Gospe Olovske, koja je objavljena 2023.

To je još jedan dokaz mučnih vremena. Dokaz, ne napisan u knjige ali utisnut u mrtve predmete, a koji ipak do zgone progovore. Očito je i nadstojnik i čuvar crkve osjećao da mora biti spreman i na najnepriličnije eventualnosti da bi sačuvalao ono što je njemu bilo povjereno.

Da je, kojom srećom, stara crkva sačuvana uzgor, još veću zanimljivost pobuđivala bi sakristija. O njoj je, naime, putopisac Rovinjanin zapisao da je imala i tajno spremište. U sredini sakristije bio je zid i iza njega tajni prostor. Na ulazu

u taj prostor-spremište bila su vrata u obliku stolice, a otvarala su se i zatvarala tako što bi se stolica dizala ili spuštala. Bilo je potrebno kamufirati da bi se veće dragocjenosti sačuvale od prvih naleta pljačkaša, a i od gramzivih očiju tadašnjih vlastodržaca.

Jedini sakristijski predmet u sadašnjem olovskom svetištu, iz onih vremena, jest jedna srebrna kadionica koja je sačuvana u samostanskoj crkvi u Iloku. Ona je 7. lipnja 1935. godine donesena u Olovo nakon što je troškom olovskog svetišta za Ilok nabavljena druga kadionica. A i ova muzejska morala je biti temeljito popravljena. Kada promatramo tu kadionicu, ne uzbuđuje nas toliko taj liturgijski predmet kao umjetnina – premda je na umjetničkoj visini – niti dragocjenost metala, srebra,

nego predmet kao uspomena. Sjećanje nas vodi u nekadašnja vremena, kada je olovska sakristija bila vrlo bogata dragocjenostima, umjetninama i zavjetnim darovima. Natpis na pročelju sadašnje crkve kazuje da su i osobe s kraljevskog dvora slale darove olovskoj crkvi. Bili su to svakako „kraljevski“, tj. izvanredni darovi. Darivanja s drugih strana bila su valjda nešto skromnija, ali zato redovitija. U doba slobode riznica se morala sve više i više obogaćivati. Za vrijeme osvajanja Bosne i za vlasti Osmanlija bilo je mnogo toga nasilno oduzeto, a još više moralo se unovčiti i potrošiti, jer su crni dani postajali sve češći. Ipak putopisac iz 1640. godine svjedoči da je i tada bila „sakristija vrlo bogata srebrenim križevima, divnim paramentama, bezbrojnim zavjetnim darovima“!

Upravitelji crkve nastojali su na sve moguće načine da crkvene predmete ne otuđuju. Tako su

posuđivali novac, a ove predmete predavali u zalog ne bi li se ipak sačuvali.

U rimskim arhivima sačuvan je popis predmeta čudotvorne Gospe od Olova u Bosni, datiran u Ankoni 16. svibnja 1681. U tom popisu navedeno je, s odgovarajućim opisom uz svaki predmet, 4 plašta (pluvijala), 17 misnica, 11 patena, 14 kaleža itd. Također postoji popis predmeta, datiran u Dubrovniku 19. travnja 1690, založenih kod dubrovačkog vlastelina Kalodere. U tom popisu nabrojeno je, između ostalog, 12 misnica, 15 plašteva, 14 i po oka srebra u krunama i raznoj izvedbi, šest i četvrt oka „teškog” srebra (pokaznica, kaleža i patena), 3 srebrena križa koji su bili teški više od oke itd. Kad je taj pobožni vlastelin umro, sinovi mu htjedoše založene crkvene dragocjenosti prodati da namire svoj dug. Ali su se plemići Brnjakovići iz Olova zauzeli kod rimskih institucija da se predmeti ne prodaju. Međutim, ubrzo su i Brnjakovići sami postali beskućnici pa se za to nije imao tko više zauzeti. Fratri iz olovskog samostana morali su napustiti svoj samostan i crkvu.

Tada su ponijeli ono što je ostalo od riznice iz te sakristije. Tako su ti predmeti, dijelom rasprodani, dijelom prepravljani, dijelom uništeni upotrebom.

Razumijemo postupak vjerovnika, da su prodajom založenih predmeta nadoknađivali svoje dugove i kamate.

Još bolje razumijemo što su se oni upotrebljavali i dalje pa time i trošili. Ali boli u duši to što su se svi ti predmeti, do ove jedine kationice, izgubili netragom. Da ih je barem negdje pronaći pa gledati, ili eventualno otkupiti!

Uz svetohranište i oltare, najvažniji ured olovске crkve bila je slika Majke Božje. I to ne ona iznad glavnog oltara, nego druga koja se posebno štovala, pred kojom su se događala čudesna ozdravljenja i koja je dobila naziv: „Čudotvorna Gospa Olovska”. Prema opisu u izvještaju biskupa Jeronima Lučića iz 1638. godine, uz neke dopune putopisca Pavla iz Rovinja, slika se može predstaviti do u detalje:

Podloga joj je omorikova daska dužine oko 70 cm a širine oko 50 cm. Naslikana je Majka Božja kako sjedi uspravna na stolici, ruku skrštenih na

prsimu, a na krilu joj leži božansko Dijete licem okrenuto prema narodu. Nad glavom su joj dva anđela koji drže krunu. Sa strane su prikazana otajstva Navještenja i Isusova rođenja. Pri dnu slike su cvijeće, stabla i neke životinje, što sve označava sreću i ljepotu nevinosti. Na samom dnu, u sredini je tekst „Ave Maria”. Slika je bila smještena u jednoj nadsvođenoj udubini zida, koju neki nazivaju i kapelicom, osigurana željeznim okvirom i mrežom da je duševni bolesnici, koje su k njoj dovodili, ne bi oštetili. Pred njom je gorjelo kandilo. Pa i onda kada su fratri već bili napustili ovu crkvu i samostan, sve do požara, neki je starac Šimun palio pred tom slikom srebrnu svjetiljku.

Ova slika se na Veliku i Malu Gospojinu nosila u procesiji u drugu crkvu.

Spomenuta druga crkva je šest kilometara jugozapadno od Olova, uz ondašnja rudarska naselja Kamenicu i Trgovište, od kojih je danas jedva ostao naziv lokaliteta. Prema pričanju svijet se odatle raselio zbog kuge koja ih je zahvatila. Ondje su sada njive stanovnika sela Bakića pa tu crkvu nazivamo jednostavno crkva kod Bakića ili na Bakićima. Njiva na kojoj se ta crkva nalazi, skupa s nekropolom stećaka, naziva se Klisa, što je izvedeno od latinske riječi „ecclesia” (crkva). U nekim dokumentima poznata je kao crkva sv. Roka. U blizini ima i jedan bunar koji narod naziva Rokova voda.

Zaključujući prema stilu gradnje i prema nekropoli stećaka uz nju, stručnjaci stavljaju nastanak crkve na Bakićima u 15. stoljeće. Profesor fra Krunoslav Misilo koji je, ovlašten od Zemaljskog muzeja, vršio arheološka istraživanja na ruševinama te crkve 1968. i 1969. godine opisuje je ovako: „Crkva na Bakićima je pravokutnik s orijentacijom I–Z. Na pročelju sa zapadne strane ulazilo se u crkvu niz četiri stepenice koje su dobro sačuvane, kao i dva kamena dovratnika. Nasuprot ulazu, na istočnoj strani je apsida (6,10 x 7,60 m) u kojoj je u ruševinama pronađeno masivno kameno postolje za oltar (1,55 x 0,50 m), a i kamena menza (1,90 x 0,50 m). Mjerena s unutrašnje strane, ona je za dva metra duža a za metar i po uža od olovске.”

Nastavit će se...

PROMOCIJA MONOGRAFIJE „NAŠI KORIJENI“ U KOTOR VAROŠU

Dana 13. travnja 2024. godine u našem je Kotor Varošu humanitarno-kulturna udruga „Kotorvaroško Novo Selo“ (od 2009. godine registrirana u Kotor Varošu) organizirala veliku promociju Monografije „Naši korijeni“ kotorvaroškog Novog Sela. Kod promocije su pomogle i župe kotorvaroške kotline: župa Rođenja blažene Djevice Marije Kotor Varoš, župa Sv. Franje Asiškog Vrbanjci i župa Uznesenja blažene Djevice Marije iz Sokolina.

Dragi Kotorvarošani, Kotorvarošanke, Novoselke i Novoselci, svaki čovjek ima puno razloga da ostavi trag iza sebe. Mi urednici, autori ove monografije (među kojima je i moja malenkost, Zoran-Krešo Kovačić) dogovarali smo se i složili da i sami želimo, trebamo i moramo ostaviti pisani trag iza nas, iza sebe - trag koji započinje u rodnom Kotor Varošu - Novom Selu. Okupili smo naš najjači tim autora – pisaca, tim koji je bio na promociji: Ana Tomić, rođ. Vidović, Ivo Džomba, Ivo-Doc Grgić, Božidar Vidović, Drago Kovačić, Juran Kljajić, Marko i Petar Puškarić - Jurini, kao i ostali dio tima koji nisu bili s nama na predstavljanju, ali su pomogli, sudjelovali i imaju svoj udio u pripremi knjige. To su: Jela Karajica, rođ. Vidović, Mara Grgić, vlč. Jakov Grgić, Anteša Džomba, Jakov Grgić - Didin, biskup Berislav Grgić, Anto-Tunja Vidović, Marijan Grgić - Vidov, Ivica Grgić - Jozin, Željko Puškarić i Luca Bojić,

rođ. Kovačić. To je taj naš tim, na koji sam ponosan. Znao sam, svi smo znali da ćemo uspjeti.

Dali smo što smo mogli i uspjeli smo da monografija “Naši korijeni” ugledala je svjetlo dana! Ovo je dokaz da se sve može kad se nešto zbilja voli, želi i hoće.

Promociju smo započeli u 13,00 sati polaganjem vijenca na spomen obilježje našim stradalim kotorvaroškim Hrvatima. Potom smo, u 14,00 sati u galeriji kino sale, nastavili, uz aperitiv, izložbom rukotvorina naših župljanki,

Kotorvarošanki i rukotvorina i slika Novoselki (naših baka, majki, sestara, žena) te nekolicine Novoselaca. O životu i rukotvorinama župljanki govorila je prof. Anđa Tomić, a o drugim događanjima govorio je Zoran Kovačić. U 15,00 sati Monografija je predstavljena u kino sali.

Voditelji programa bili su Ana Vidović i Zoran Kovačić, jedan od urednika monografije. Sav program su osmislili i pripremili Zoran, Ana, Ivo-Đole, Ivo-Doc, Božo i Drago. Program je počeo uvodnim govorima Ane i Zorana, a zatim recitacijama. Pjesmu autorice Jele Vidović naziva Kotor Varoš /Novo Selo, recitala je Romana Vidović, dok je pjesmu Jeničari/Novo Selo, autora Ive Džombe recitirao Petar Puškarić. Naš virtouz na harmonici, Božidar-Božo Vidović tijekom promocije je odsvirao i zajedno s Ivom Džombom i svojim Novoselcima otpjevao tri prelijepe pjesme.

Govor su održali: konzul g. Zoran Piličić, načelnik Kotor Varoša g. Zdenko Sakan, a u ime svih udruga kotorvaroških Hrvata, g. Nedeljko Perić. O samoj monografiji Novog Sela i razlozima njezina nastanka govorili su urednici i autori knjige: Zoran Kovačić, Ivo-Doc Grgić, Drago Kovačić i Petar Puškarić. Prof. Anđa Tomić pročitala je dopise, blagoslove i potpore koje su nam uputili kardinal Vinko Puljić i biskupi: Franjo Komarica, Marko Semren i Berislav Grgić. Potpore i pohvale smo dobili i od Ive Marića, vlasnika SIM TEHNIK

(Šibovi), a osobno na samoj promociji od konzula Zorana Piličića, župnika Zorana Mandića, načelnika Zdenka Sakana, dugogodišnje ravnateljice katoličke gimnazije u Banja Luci, prof. Anđe Tomić i kotorvaroških župljanki na čelu s Viktorijom Barišić. Pohvalili su nas i predstavnici udruga kotorvaroških Hrvata koji su bili na promociji: Marko Kljajić - udruga iz Požege, Nedeljka Perić - udruga Orahova, Miro Petričević - udruga Sv. Rok, Tomo Antunović - udruga Naša nada i Jakov Kljajić - udruga iz Zagreba. Brojne čestitke i pohvale dobili smo od svih prisutnih osoba koje su bili na promociji, a pomoć smo imali i od kotorvaroških "ambasadora", nogometnih veterana (koji su samo nekoliko dana prije promocije bili gosti u Zagrebu).

Na kraju promocije družili smo se na domjenku u velikoj dvorani Doma umirovljenika kod župne crkve. Župnik Zoran Mandić obratio se s

nekoliko riječi te blagoslovio jelo. U sali smo podijelili donatorima i zaslužnima knjige, zahvalnice i 16 blagoslovljenih krunica iz banjalučke biskupije. Potom smo nastavili s veseljem, pjesmom i muzikom - Božo s harmonikom, dok su ga s pjesmom pratili Novoselci i gosti pa se ostalo i do kasno. Cjelokupni dojam je bio prelijep i nezaboravan. Napominjemo da veliki dio novaca od prodaje knjiga ide u humanitarne svrhe. Sav program ovjekovječen je slikama i video zapisom. „Tko ne zna svoju prošlost, slijepo ide u budućnost. Nema raja bez rodnoga kraja.“ Kako je napisao naš biskup Berislav Grgić: „Nebesko Novo Selo - ljubav koja ne prestaje“. Kome u srcu ne živi rodni kraj, taj će se svugdje smatrati prognanikom. U njegovoj duši će biti praznina koju nije u mogućnosti ispuniti nikakva stvar. Baština obvezuje da se ne zaboravi!

Zoran Kovačić

VALPOVO

Obilježnica

Zlatomisnik vlč. Jakov Grgić u nedjelju, 26. svibnja 2024. proslavio je 50. obljetnicu svećeničkog ređenja u župnoj crkvi Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije u Valpovu, izvijestio je Tiskovni ured Đakovačko-osječke nadbiskupije.

Svečanu euharistiju predslavio je zlatomisnikov rođak, umirovljeni biskup Tromsøa Berislav Grgić. Koncelebrirali su umirovljeni zaderski nadbiskup Želimir Puljić i vlč. dr. Petar Vrankić, mons. dr. Karlo Višaticki, kancelar Banjolučke biskupije vlč. Pero Ivan Grgić, župnik u Kotor Varošu fra Zoran Mandić, umirovljeni svećenik Ivan Zimmerman, tajnik nadbiskupijskog ordinarijata u Đakovu vlč. Nikola Klemen, župni vikar u Valpovu vlč. Antonio Pekić te župnik i dekan u Valpovu preč. Zvonko Mrak.

Na početku mise zlatomisnika i koncelebrante je pozdravio domaći župnik Zvonko Mrak, a potom Marija Grgić, nećakinja vlč. Grgića. „Osobno Vam zahvaljujemo, dragi ujko, za sve Vaše molitve i što ste uvijek mislili na našu veliku obitelj te nas tako povezivali u zajedništvu. Neka

Vas i sve nas vazda prati naš nebeski Otac svojim blagoslovom (...)“, kazala je, između ostaloga, Marija.

Potom je uzvanike pozdravio zlatomisnik vlč. Jakov Grgić. „Draga braćo i sestre, dragi vjernici, govorim vam ovo s velikim uvjerenjem i radošću, jer ste svi vi ovdje okupljeni u ovoj prelijepoj crkvi Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije u Valpovu danas moja braća i sestre po vjeri u Kristu koji je jedini naš spasitelj i učitelj“, kazao je vlč. Grgić.

Zlatomisnik je rekao da dvije riječi označavaju 50. obljetnicu njegovog svećeničkog ređenja, a to su zahvala i radost. „Ponajprije zahvala dobrome i providonosnom Bogu za njegovu ljubav i dobrotu što sam mu kao slabi i krhki čovjek mogao služiti u njegovom vinogradu za dobro i spas neumrlih duša, u zgodno i nezgodno vrijeme. Hvala mu što me hrabrio i održao kroz sve bure i oluje, kroz Scile i Haribde, ponekad po rubu bezdana (kako bih rekao hamletovski). Njemu neka je slava i čast u sve vjekove“, rekao je vlč. Grgić.

U homiliji, mons. Berislav Grgić se osvrnuo na 32. poglavlje Knjige Postanka – na Jakova koji se cijelu noć borio s nepoznatim čovjekom. „Mrak je i Jakov ne uspijeva jasno vidjeti svoga napadača. Međutim, Jakov se ne predaje, već postavlja uvjet 'neću te pustiti dok me ne blagosloviš'. I dobio je blagoslov. I tek tada, na kraju, kad hrvanje završi, tek tada će Jakov moći reći da se borio s Bogom. Patrijarh Jakov je tako simbol borbe, koja podrazumijeva snagu duše, postojanost i ustrajnost u postizanju onoga što se želi“, rekao je.

„Ti si, dragi Jakove, kao tvoj biblijski imenjaka, imao takvu snagu duše, postojanost i ustrajnost na različitim postajama tvoga životnoga puta – u Srbiji, u Njemačkoj i u Hrvatskoj i svjedok si 'Bog je jak, Bog pobjeđuje'. Da Ti nisi ustrajao i postao svećenik i ostao vjeran dragome Isusu, ne bih ja krenuo Isusovim putem. Ti si mi uvijek bio pomoć i potpora. Hvala Ti!“, istaknuo je mons. Grgić te dodao: „S ljubavlju, s poštovanjem, s ponosom i s radošću slavimo danas 50. obljetnicu tvoga svećeništva. Zahvaljujemo dragome Bogu za tvoje vjerno služenje njegovoj Crkvi tamo kamo te je dragi Isus poslao te svi mi, zajedno s Tobom danas kličemo: 'Velika su i čudesna djela tvoja, Gospodine, Bože, Sveladaru!'“.

Na misi su sudjelovali mladi u narodnim nošnjama HKUD-a „Valpovo 1905.“ koji su prinijeli darove. Na misi je pjevao valpovački mješoviti župni zbor Sv. Cecilije pod ravnanjem s.

Juliane Beretić. Među sudionicima su, između ostalih, bili i članovi župnog pastoralnog i ekonomskog vijeća Župe u Valpovu te drugi župni suradnici. Župa u Valpovu je zlatomisniku darovala misnicu, a u misi je korišten mladomisnički kalež vlč. Jakova Grgića. Sve je završilo ručkom u restoranu „Park“ u Valpovu, na kojem je sudjelovalo oko 200 uzvanika.

Životopis

Jakov Grgić rođen je 6. lipnja 1946. u Novom Selu, u Župi u Kotor Varoš. Osmogodišnju školu pohađao je u Kotor Varošu do 1962. Klasičnu gimnaziju

pohađao je u Zagrebu i Subotici od 1962. do 1966. Vojni rok u JNA služio je 17 mjeseci u Vranju. Studij filozofije pohađao je u Innsbrucku 1968. - 1971. Institucionalnu teologiju pohađao je na Papinskom sveučilištu Urbaniana u Rimu, a specijalizaciju pastoralne teologije na Papinskom lateranskom sveučilištu u Rimu.

Za svećenika Beogradske nadbiskupije je zaređen 24. ožujka 1974. u Rimu. Zareditelj je bio kardinal Rossi. Magisterij iz pastoralne teologije postigao je 1975. Službu župnog vikara je vršio u Beogradu od 1975. do 1978. Specijalizaciju je završavao u Rimu od 1978. do 1980.

Župnik u Boru je bio od 1980. do 1986. i župnik u Kraljevu od 1986. do 1987. U Kragujevcu je bio župnik, dekan i konzultor od 1987. do 1992. Zatim je preuzeo svećeničke službe na župama u Njemačkoj – u Fussenu od 1992. do 1994. i u Baar-Ebenhausenu od 1994. do 1998. Inkardiniran je u Dubrovačku biskupiju 1997.

Zatim, od 1998. je voditelj Hrvatske katoličke misije u Siegenu, dušobrižnik za Španjolce u Siegenu i duhovnik sestara klarisa. Umirovljen je 2011. i od tada živi u Jadranovu, izvijestio je Tiskovni ured Đakovačko-osječke nadbiskupije.

**Preuzeto: Informativna katolička
agencija**

"Biološki automati"

Ponekada u životu i to se desi,
Da ne znaš ko si, da ne znaš gdje si,
Tumaraš okolo ko muha bez glave,
Ne srećeš pametne samo blentave.

Ništa ti ne znači kako te ko gleda,
Pozdraviti nekoga tebi se neda,
Svi oko tebe ko da su ljudi,
Čudni su kao da nisu ljudi.

Uđeš u pekaru da si kruh kupiš,
Žena te pita, ti gledaš i šutiš,
U glavi ti košmar ko nešto snuješ,

Dva puta te pita, a ti ne čuješ.
A onda ti nešto gore klikne,
Da su u životu i sitnice bitne.

Nabaciš osmijeh na facu strogu,
Jer opet si ustao na lijevu nogu.
Izvineš se ženi i sve je u redu.

Prstima prođeš kroz kosu sijedu,
Teško je shvatiti, teško je znati,
Kakvi smo mi to automati.

Drago Grgić, Kotor Varoš, 7.6.2024.

Ljekaruša fra Jure Marčinkovića

SRČANI UDAR (INFARKT)

ZDRAVLJE

SRČANI UDAR (infarkt)

Djed i otac su mi umrli od srčanog infarkta pa se bojim da bi se to moglo dogoditi i meni. Zašto dolazi do srčanoga udara i kako se mogu zaštititi da ne bih doživio isto što i moji preci?

ODGOVOR

Srčani udar ili, točnije, akutni infarkt srčanog mišića, jedna je od najpogibelnijih bolesti današnjice. Pogađa stariju životnu dob, no sve češće i mlade

aktivne ljude. Nastaje propadanjem srčanog mišića zbog začepljenja ili suženja krvne žile koja ga prehranjuje. Infarkt obilježavaju razarajuća bol u sredoprsju, mučnina, preznojavanje i strah od moguće smrti. Bol može biti i blaža, ali svaka bol u sredoprsju koja traje dulje od 30 minuta iziskuje hitnu medicinsku pomoć.

Ishemijske bolesti srca (prema Međunarodnoj klasifikaciji bolesti dijagnoze sa šiframa I20-I25) uzrok su 19% svih smrti i vodeći uzrok smrtnosti u Hrvatskoj godine 2008. Zbog akutnog infarkta miokarda (srčanog udara, srčane kapi) u Hrvatskoj su 2008. hospitalizirana 6.462 bolesnika koji su u bolnicama proveli 66.409 dana.

Srce je motor našega tijela i života. U žena je srce teško oko 250 g, a u muškaraca oko 350 g. Iako tako malo, ono je vrlo jako. Zdravo srce u jednome danu ravnomjerno otkucava više od 100 tisuća puta. Ne poznaje mirovanje, svake minute pumpa kroz naše tijelo oko 5 do 6 litra krvi, opskrbljuje sve organe u organizmu i čini sve da ostanemo živi i zdravi. Ako ono ne

funkcionira kako treba, postajemo bolesni.

Samo u Njemačkoj godišnje oko 300 tisuća osoba doživi srčani udar i od toga ih oko 170 tisuća umire.

Pratite krvni tlak.

Previsok pritisak krvi (hipertonija ili hipertenzija) koji dugo traje velika je opasnost za nastanak srčanog infarkta. On opterećuje sve krvne žile kao i najmanje kapilare, a srce mora upumpavati krv u žile protiv toga tlaka, što opterećuje i slabi srčani mišić. Kao upozorenje da imamo visoki krvni tlak javljaju se različiti znakovi u našem tijelu: pritisak u glavi, omaglice, veliki umor, kratkotrajne smetnje vida... Najgore je ako ne opazimo da imamo visoki krvni tlak, a mogu proći godine dok to ne saznamo. Zato je važno redovito ga kontrolirati. Osobe nakon 40 godina života morale bi barem jednom godišnje otići na pregled svom liječniku, a prema potrebi i specijalistu za srce te kontrolirati visinu krvnog tlaka i rad srca. Nažalost, često se gleda samo visina prvoga tlaka (sistolčki) koji pokazuje najviši tlak punjenja u našem krvnožilnom sustavu. Međutim, treba ozbiljno uzeti u obzir i visinu drugoga,

nižeg krvnog tlaka (dijastolički). Drugi broj pokazuje najnižu vrijednost tlaka u velikim krvnim žilama, a zapravo označuje otpor koji srce mora svladati da bi uopće upumpalo krv u naše žile (arterije). Ako je taj, drugi broj veći od 90, to može biti znak da su se krvne žile promijenile, stvrdnule i suzile. Zato se visoki krvni tlak ne smije uzeti olako!

Visoki krvni tlak, ako se na vrijeme otkrije i liječi lijekovima ili ljekovitim biljkama, moguće je uspješno smanjiti i držati pod nadzorom. Ako ga smanjimo na vrijednosti niže od 140/90 milimetara žive, smanjili smo mogućnost nastanka moždanog udara 40 posto, a istodobno su time muškarci smanjili rizik od srčanog udara 15 posto te žene 25 posto.

Jačajte svoje srce. Već i s malo sportske aktivnosti te svakodnevnoga šetanja trostruko štitimo srce jer srčani mišić dobiva više krvi, a time i više nužnoga kisika. Visoki se krvni tlak tako smanjuje, masti u krvi je bitno manje te postupno nestaje i višak nepoželjnih te štetnih kilograma u tijelu. Redovito fizičko opterećenje tijela

smanjuje rizik od nastanka infarkta 30 posto u muškaraca i 50 posto u žena. Zato bi bilo idealno kad biste se najmanje triput tjedno po 30 minuta bavili nekim sportom, kao što su brzo hodanje na čistome zraku, vožnja bicikla, plivanje, hodanje na skijama itd. Svakako se prije toga posavjetujte s liječnikom.

Recite 'da' nepušenju.

Dokazano je da već šest cigareta na dan dvostruko povećava rizik od srčanog udara! Sa 16 cigareta na dan taj se rizik povećava četverostruko. Nikotin je otrov za srce, istodobno sužava krvne žile i sili ga na još više otkućaja. Osim toga, pušenje povećava opasnost od grušanja krvi. Još je veća opasnost kod žena ako puše i istodobno uzimaju pilule protiv začeća!

Smanjite alkohol.

Alkohol u manjim količinama, kao jedna čaša crnoga vina na dan, koristan je za srce jer proširuje krvne žile. Međutim, prijeđe li se granica, alkohol je vrlo štetan za srce, krv, mozak i krvne žile. Granica pijenja alkohola za žene je 0,5 l piva ili 0,25 l vina ili dvije čaše šampanjca (dva sekta pjenušca) na dan. U muškaraca je dnevna granica tri čaše vina ili 0,7 l piva. Prelaskom granice, pojačava se krvni tlak. No, alkohol katkad djeluje kao lijek, pa tako u trenutku srčanog udara pomaže malo viskija ili konjaka.

Smršavite. Ako imate više od 10 kg tjelesne težine nego što je dopušteno, to je veliko opterećenje za srce. Automatski se povećavaju krvni tlak i kolesterol u krvi, a to redovito

oštećuje stijenke krvnih žila. Kontrolirajte tlak redovito, ne smije prijeći 140/90 milimetara žive (mm Hg), a idealno je da je što bliži vrijednostima od 120/80 mm Hg.

Izbjegavajte stresove.

Srce je građeno tako da može podnijeti i velika stresna stanja. Međutim, ako smo dugotrajno izloženi svakodnevnim opterećenjima i stresovima na poslu i ako se zbog toga osjećamo nesretni, ako smo u osobnom životu nezadovoljni te ako živimo u neprestanom strahu, sve to može biti veliki udarac za naše srce pa ono počinje sve brže kucati i krvni tlak raste.

Ozbiljno shvatite upozoravajuće znakove.

Poznato je da 30 posto pacijenata koji su imali srčani udar nisu shvatili upozorenja da se nešto sprema. Katkad zbog oklijevanja prođe previše vremena dok pacijent ne stigne u bolnicu. Zato je vrlo važno da se i pri najmanjoj sumnji da bi mogao nastati srčani infarkt odmah ode liječniku. Infarkt treba početi pravodobno liječiti jer svaka minuta može biti odlučujuća. Redoviti upozoravajući znakovi jesu jaki bolovi ili probadanja u srcu, osjećaj skučenosti, gorući bolovi

koji se protežu u nadlakticu i čeljust, ali i u gornji srednji i lijevi dio trbuha, izrazito hladan znoj, mučnina, pojava straha od smrti. Preporučuje se da se, u slučaju takvih znakova i sumnje u eventualni nastanak infarkta, odmah javite liječniku.

Kao dobra prevencija nastanka sitnih ugrušaka koji su čest uzrok začepjenja krvnih žila i nastanka infarkta preporučuje se uzimanje malih doza aspirina jer on razrjeđuje krv. Posebno je to korisno za osobe starije od 45 godina kojima se predlaže da u dogovoru sa svojim liječnikom svaki dan ili svaki drugi dan uzimaju po jedan aspirin od 100 mg. Aspirin se uzima za prevenciju, ali i za liječenje ako je već nastao srčani udar.

Osim navedenog, za sprječavanje (novog) udara preporučujem i sljedeće pripravke.

Jabuka (Malus domestica). Dobro je svaki dan pojesti po dvije jabuke. Sadržava dosta pektina i najbolje je prirodno sredstvo za sprječavanje srčanog udara. Na dan pojedite i po veliku žlicu meda i popijte neki od čajeva koje preporučujem. Jabuka je simbol „radosti između sinova

ljudskih” (Joel 1, 12), a spominje se više puta u Bibliji (Mudre izreke 25, 11; Pjesma nad pjesmama 2, 3; 2, 5; 7, 9; 8, 5).

Avokado (Persea americana). Svi srčani bolesnici trebali bi ujutro pojesti cijeli ili barem polovinu avokada. Mora biti zreo, a njegov unutrašnji dio žutozelene boje. Taj dio izmiksajte s dva češnja češnjaka (Alium sativum), malo svježega đumbirova korijena (Zingiber officinale), malo svježega hrenova korijena (Armoracia rusticanae radix), svježega soka od jednog limuna (Citrus limon), žlicom maslinova ulja i žlicom meda pa pojedite s kruhom od mješavine pšenice, soje i lana. Nakon nekoliko dana osjetit ćete znatno poboljšanje u radu srca. Šećeraši ne smiju jesti avokado.

Vino od broskina korijena (Peucedani ostruthii radix). U litru prirodnoga crnog vina stavite 30 g sitno nasjeckanoga suhog ili svježeg korijena broske, prokuhajte, a čim provri skinite s vatre, ostavite dva sata poklopljeno, procijedite i ulijte u tamnu bocu. Na dan se pije najviše 2 dl i tako svaki dan dok

se popije boca, što je oko pet dana. Najbolje je da dnevnu dozu otpijate svaki sat po jedan mali gutljaj. Puzirajte tjedan dana pa ponovite kuru. Za svaki ciklus kuhajte novu brosku s vinom tako da uvijek imate svježi pripravak. Vino je djelotvorno i kod glavobolje i migrene. Kad se pije to vino, ne pije se nikakav čaj, ali zato u organizam treba unijeti najmanje litru i pol vode.

Glog (*Crataegus laevigata*). Stavite vrhom punu malu žlicu glogovih cvjetova i listova u šalicu vrele vode, ostavite pet minuta poklopljeno, procijedite te popijte toplo i na gutljaje. Na dan popijte po dvije šalice čaja, najbolje ujutro natašte 15 minuta prije doručka i navečer prije spavanja. Pije se tri tjedna, tjedan stanke pa se kura ponovi. U isto vrijeme se može piti 2-3 šalice jednog od navedenih čajeva. Dok pijete glogov čaj, nemojte piti vino od broskina korijena.

Čajna mješavina BA. Uzmite 30 g listova masline

(*Olea europaea*), 30 g matičnjaka (*Melissa officinalis*) i 30 g imele (*Viscum album*). Stavite žlicu imele u šalicu hladne vode i nakon 12 sati procijedite. Stavite dvije žlice mješavine matičnjaka i listova masline u šalicu vrele vode i nakon pet minuta procijedite. Pomiješajte oba pripremljena čaja i tijekom dana popijte dvije šalice u laganim gutljajima. Kura traje 14 dana.

Čajna mješavina BB.

Izmiješajte jednake dijelove cvjetova gloga (*Crataegus laevigata*), majčine dušice (*Thymus serpyllum*) i korijena odoljena (*Valerianae officinalis radix*) pa prelijte pet malih žlica mješavine litrom kipuće vode. Nakon tri minute procijedite, zasladite kvalitetnim medom i popijte tijekom dana laganim gutljajima. Kura traje 14 dana, slijedi stanke od dva tjedna i onda kuru ponovite.

Pravilna prehrana.

Osobe koje se pravilno hrane i svakodnevno uzimaju puno svježega voća i povrća, dvaput

tjedno po 200 g mršave govedine i teletine i dvaput tjedno po 200-300 g ribe, smanjuju rizik od infarkta 30 posto.

Nažalost, u današnje vrijeme jedemo previše životinjskih i industrijskih masti. Meso, kobasice i sireve treba što više zamijeniti svježim voćem i povrćem. Valja smanjiti zasićene masne kiseline kojih najviše ima u maslacu, svinjskoj masti i mesu, slanini, kobasicama, sirevima i u drugim masnim namirnicama. Povećavaju kolesterol, masnoću u krvi, koja je štetna i opasna i za krvne žile i za srce. Nezasićene masne kiseline u biljnim proizvodima, osobito u maslinovu ulju, orasima, avokadu itd. pozitivno djeluju na krv, krvne žile i srce. Iznimno su zdrave, korisne i potrebne višestruko nezasićene masne kiseline koje se nalaze ponajviše u morskoj ribi, i to u srdelama, skuši, tuni i drugoj jadranskoj plavoj ribi te lososu.

OLOVO

Glasnik u nastavcima objavljuje tekst o Svetištu Gospe Olovske. Uskoro počinju i svibanjske pobožnosti, a moja prijateljica je na liječenju u olovskim toplicama, pa me to navelo da popijem kavu u ovom malom bosanskom gradiću, koji je dobio ime po kovanju rude olova. Po popisu iz 2013. općina Olovo ima nešto više od deset tisuća stanovnika: Bošnjaka 9 700, Hrvata 230, Srba 77. Kažu da u ovom gradu nema međunacionalnih problema! U nedavnom ratu, Bošnjakina Gospođa Naila zvonila je na crkvi Gospe Olovske. Sada je, njezina sestra Senija Degirmendžić, pri ruci fratrima kad god je to potrebno. Večernji list je Seniju Degirmendžić predložio za osobu godine 2024. (V. list od 27.5.2024.)

Olovo se nalazi u srcu Bosne i Hercegovine, u brdsko-planinskom području u Zeničkodobojskoj županiji Federacije BiH. Udaljen je od Sarajeva 40 km na putu Sarajevo – Tuzla. Stari dio grada je oko tvrđave Olovac – Gornje Olovo, a Donje Olovo, moderni dio nastao je tek u 20. stoljeću. U Olovu se sastaju dvije rijeke stvarajući novu - Krivaju. Kad mislimo o nekoj rijeci razmišljamo o njezinu izvoru, ali u Olovu Krivaja ne izvire, već nastaje spajanjem Stupčanice i Bioštica u središtu grada, pa novorođena Krivaja teče prema Zavidovićima. Svaki grad bogat vodom je lijep i zanimljiv – živ, pun svježine, ali rijeke znaju biti i

okrutne, pa se mora voditi briga da ne poplave grad.

U blizini Olova je selo Orlja u kojem izvire dva izvora na udaljenosti od pedesetak metara. Jedan izvor je topla voda, a drugi hladna. Ova dva izvora tvore rječicu Orlju bogatu potočnom pastrvom. Orlju premošćuje stari rimski most. Udruga ribolovaca u Olovu nosi ime ove rječice. Možete misliti kako u olovskim šumama i rijekama uživaju lovci i ribolovci.

Crkva Uznesenja BDM

Još 1265. godine spominju se rudnici u Bosni: Kreševo, Fojnica, Kamenica, Srebrenica i Olovo. Današnje Olovo nastaje na Ceceni. Tu je Žore Bokšić, protovestijar (upravitelj kraljevih dobara ili financija) sagradio dvor. U njemu je kralj Stjepan Dabiša izdao ovlast Dubrovčaninu Dragoju Gučetiću u ožujku 1392. Mjesto je do 1404. bilo kraljevo dobro, a potom je u vlasništvu plemića Pavlovića, potom Kosača. Dolaskom Turaka, a posebice nakon spaljivanja crkve i samostana 1704. godine katoličko stanovništvo je u sve manjem broju, a raste broj stanovnika islamske vjeroispovijesti. Tomu svjedoči i

stara džamija u Solunu izgrađena 1546. To je drvena građevina s krovom na četiri vode. Na olovskom području postoje 24 džamije. U gradu je nova džamija čija izgradnja je počela 2017. kao projekt grada Kayseria (Kiršehira) iz Turske. Naime Olovo i ovaj grad su 2013. sklopili bratimstvo. Džamija nosi ime po Ahi Evran Veliju, piscu, filozofu, alimu (islamski teolog). Ahi Evran je utemeljio obrtničko bratstvo. UNESCO je 2021. godinu proglasio godinom Ahi Evrana.

Dolaskom Austro Ugarske u Olovskom kraju počinje iskorištavanje šumskog bogatstva. Šume i danas čine okosnicu gospodarstva ovoga kraja. Samostani Sutjeska, Visoko, Lašva i Olovo spominju se 1265. Olovski samostan i crkva smješteni su podno tvrđave Olovac. Godine 1593. crkvu je posjetio biskup fra Franjo Baličević putujući dva dana iz Srebrenice. „Mjesto i okolica imali su tada 100 katoličkih kuća s 2.400 duša. U više navrata krizmano je preko 2.000 osoba. Postojao je samostan s 15 fratara: osam svećenika, pet klerika, dva obraćenika. Crkva Uznesenja Blažene Djevice imala je veliku i lijepu sakristiju. U crkvi se nalazila čudesna Marijina slika (Gospa Olovska), koju je prema predaji naslikao sv. Luka.“ (Događajnica BiH od 614. do 1918. – Andrija Nikić). Oko Olova mnogo je lokaliteta sa stećcima – mramorovima. Najpoznatiji je obelisk kralja

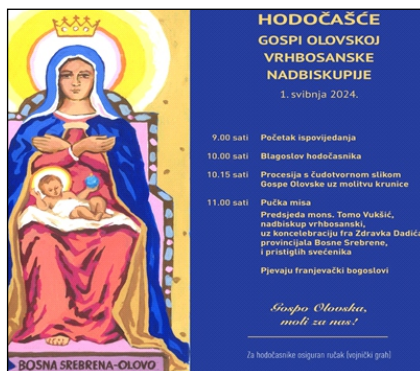
Tvrтка visok četiri metra. Kažu da je podignut nakon ranjavanja kralja u lovu.

U Olovu je djelovao fra Matija Divković, otac naše književnosti. Rođen je 1563. u Jelaškama nedaleko Olova. Teologiju je završio u Italiji. Kao svećenik djelovao je u Kreševu, Sarajevu, Olovu. Prvi je svoja djela objavio na hrvatskom jeziku. Tiskao je u Veneciji na bosančici. Sam je sudjelovao u izradi slovnih znakova. Vjerujem da ste o Divkoviću mnogo puta ponešto pročitali. Umro je u Olovu 1631.

Olovsko svetište bilo je jako dugo bez crkve. Izuzetnim trudom i zalaganjem fra Luje Zloušića, profesora Franjevačke gimnazije u Visokom, svetište je obnovljeno. Rođen je 1895. u Vijaci kod Vareša. Uz teologiju završio je i studij matematike i fizike, pa je uz teološke predavao i ta dva predmeta i rado je pomagao svima koji su trebali instrukcije. Mnogi Visočani ga se i danas sjećaju po besplatnom podučavanju ovih „teških“ predmeta. Umro je u Visokom 1969. ali je 1976. ekshumiran i njegovi posmrtni ostatci počivaju u crkvi Gospe Olovske. Daleke 1968. kao srednjoškolka s vjeronaučnom skupinom iz

Petričevca – Banja Luka posjetili smo Sarajevo, Visoko, Olovo i Kraljevu Sutjesku. Kad god dođem u ovu crkvu, gledajući ploču s fra Lujinim imenom vrate

mi se sjećanja na tog živahnog starčića s brkovima koji nas je iz Visokog vodio u Olovo, gdje smo spavali na „rogožinama“ – neopisivo spavanje. To su ležaji ispleteni od rogoza – trstike. Fra Lujo nas je odveo i na kraljevski grad Bobovac. Išli smo pješice iz Kraljeve Sutjeske uskom šumskom stazom. Neponovljiv doživljaj i predivno sjećanje. Uobičajeno je da vrhbosanski nadbiskup svake godine svibanjsku pobožnost započinje u crkvi Gospe Olovske, a završava u svetištu Gospe Kondžilske. Svibanjska p o b o ž n o s t i p o č i n j e ispovijedanjem, blagoslovom hodočasnika, procesijom, euharistijom u 11.00. Misu predslavi nadbiskup uz suslavlje provincijala i mnogih svećenika. Hodočasnici dolaze iz svih krajeva naše zemlje, poneki predvođeni svojim župnicima, neki samostalno ili u organizaciji turističkih zajednica. Mnogi hodočasnici dođu u narodnim nošnjama. Taj dan svakako treba doživjeti.

Možete posjetiti i pravoslavnu crkvu Sabora srpskih prosvetitelja u predivnom ambijentu.

Pravoslavna crkva Sabora srpskih prosvetitelja

Olovo, kao i sve čaršije ima: prodavaonice, kavane, pekare, ćevabdžinice... U Olovu je hotel pretvoren u lječilište. O ljekovitoj vodi u Olovu pisao je Ivo Andrić u „Čudo u Olovu“. Prije dvadesetak godina osnovana je Zdravstvena ustanova Topličko-rekreativni centar AQUATERM, iako je topla voda korištena od 1974. godine, a i stoljećima ranije. Prirodni izvor tople vode čija temperatura je kao temperatura ljudskog tijela, sadrži natrija, magnezij, kalij... Ovdje liječe degenerativna oboljenja kralježničkog stupa i zglobova te reumatološka, neka neurološka i dermatološka oboljenja. Aquaterm raspolaže s 200 kreveta, a zaposleno je oko stotinjak osoba. Potražnja je puno veća nego što Centar može primiti pacijenata. Popunjen je tijekom cijele godine. Korisnici ovog centra kažu da se osjećaju kao u nekom švicarskom lječilištu. Nadam se da će vas ponešto od ovoga zainteresirati i dovesti u Olovo.

Luca Koroman

EKOLOGIJA I ISHRANA

Dan planeta Zemlje ove 2024. godine obilježavao se sloganom: PLANET PROTIV PLASTIKE.

Nutricionistica analizira nove studije: Evo kako pametno jesti, što sve trebamo znati i kakve veze mikroplastika ima s tim. Uravnotežena prehrana koja obiluje svježim voćem, povrćem i drugim nutritivno bogatim namirnicama dodaje godine životu, ali i osigurava njegovu kvalitetu te nam pomaže da se borimo protiv više od 100 tisuća mikroorganizama koje svakodnevno udišemo.

Međutim, poznata izreka "ono si što jedeš" s godinama je dobila novo značenje. Osim niza aditiva koje već desetljećima dodajemo u hranu kako bismo joj, primjerice, produljili vijek trajanja i raznih kemijskih spojeva iz umjetnih gnojiva kojima obogaćujemo zemlju da bismo dobili bolji urod, u našoj se hrani, uz sve te nezdrave sastojke, već godinama nalazi i mikroplastika.

Čestice plastike veličine manje od pet milimetara

pronađene su u nizu svakodnevnih namirnica kao što su pivo, riža, med, morska sol, riba i morski plodovi. Posljednji izvještaj WHO-a potvrđuje da je izloženost mikroplastici teško izbjeći jer se ona nalazi u zraku, vodi i hrani, pa je posljedično pronađena i u ljudskom organizmu...

O tome kako se pametno hraniti, kako prepoznati proizvode koji sadrže mikroplastiku i smanjiti unos hrane koja sadrži, za nas, potencijalno opasne spojeve te kako uz pomoć zdravih navika ojačati sposobnost organizma za borbu protiv respiratornih infekcija, za X-Lab - expert research hub JGL-a - otkriva Vedrana Dučkić, magistra nutricionizma i osnivačica nutricionističkog savjetovišta Nu3vex, s dugogodišnjim iskustvom u savjetovanju o optimizaciji prehrane.

KAKO PAMETNO JESTI I ŠTO TO UOPĆE ZNAČI?

Istaknut je holistički pristup, važnost zdravog mikrobioma, organska hrana, lokalne sezonske namirnice te uporaba proizvoda bez plastike, a bitno je i čitati deklaracije koje upućuju na podrijetlo i sastojke.

U području nutricionizma danas se naglasak sve više stavlja na holistički (grč. holos = sav, cjelokupan) pristup pojedincu, na personaliziran i individualno prilagođen pristup prehrani koji podrazumijeva i cjelovitu brigu o mentalnom i fizičkom zdravlju.

Također, velika se pozornost pridaje održavanju zdravlja probavnog sustava i mikrobioma crijeva kao važnog regulatora našeg imunološkog sustava. Mikrobiom crijeva sudjeluje u održavanju i regulaciji metabolizma, kao i apsorpciji i nastanku brojnih vitamina, a predstavlja barijeru i zaštitu našeg organizma od djelovanja patogena kojima smo svakodnevno izloženi.

Vrijeme u kojem živimo je u pogledu izbora zdrave hrane, a pogotovo uz "moderan" način života, jako izazovno. Najnoviji trendovi u prehrani sve se više okreću uzgoju i konzumaciji čiste hrane iz ekološkog uzgoja te se stavlja naglasak na veći unos namirnica biljnog podrijetla uz dovoljan unos proteina i primjereno održavanje zdrave, optimalne tjelesne mase kao

osnove za prevenciju i očuvanje zdravlja te produljenje dugovječnosti.

Savjetujemo odabir domaćih proizvoda iz ekološkog uzgoja, jesti lokalno, konzumirati što više sezonskih namirnica i pronaći proizvođače koji nude takvu vrstu hrane. To je prvi korak prema nutritivno bogatoj i kvalitetnoj hrani. Informacija i edukacija svakog pojedinca glavni je put do zdravog odabira i tzv. pametne prehrane.

Istraživanja pokazuju da je mikroplastika prisutna u plodovima mora, pitkoj vodi, soli, ali i u medu, šećeru, voću, mesu, raznoj drugoj hrani, pa čak i u majčinu mlijeku. Veličina i oblik čestica utječu na potencijal

mikroplastike da uzrokuje fizičku štetu organizmu, a najmanje čestice, nanoplastika, mogu ući i u stanice, zbog čega predstavljaju veću opasnost za okoliš i ljudsko zdravlje.

S mikroplastikom se povezuju i kemikalije poput bisfenola A i ftalata, za koje znamo da imaju štetan utjecaj na organizam, a negativan utjecaj na zdravlje ima i zbog svoje sposobnosti apsorpcije raznih organskih zagađivača kao što su policiklični aromatski ugljikovodici i poliklorirani bifenili te raznih metala i elemenata u tragovima.

Preporuka je plastiku što je više moguće reciklirati, a onu koju upotrebljavamo u kućanstvu i koja je u doticaju s hranom ne

izlagati visokim temperaturama i ne podgrijavati i ne držati toplu hranu u plastičnim posudama.

Podrijetlo namirnica koje konzumiramo trebalo bi biti poznato i navedeno na svakoj namirnici i proizvodu koji kupujemo. Vrlo je važno čitati deklaracije proizvoda koje bi trebale odgovarati zakonskoj regulativi i pravilnicima te istinito navoditi sve sastojke i podrijetlo hrane. Nažalost, velik broj namirnica koje danas nalazimo na tržištu sadrži razne konzervanse, umjetne boje, arome i slično, pa je od iznimne važnosti da kao potrošači budemo osviješteni i u mogućnosti donijeti pravilnu odluku o tome što ćemo kupiti, a potom i jesti.

Imenari

Šimun. Ime nosi više osoba u Bibliji, stoga mu je i korijen hebrejski: riječ šimon znači uslišanje. Smisao je imena Bog je uslišao. Oblici su imena i Simon, Semeon, a inačice (neke su za oba roda): Šima, Šime, Šimo, Šimica, Šimka. Od Simeon su izvedenice Simo, Mone, Monko; Simeona, Mena, Menka, Moca, Semka i slično.

Sveti Šimun i Juda Tadej zajedno su u kalendaru 28. listopada. Iz kruga su dvanaestorice Isusovih apostola. Šimun u Svetom pismu ima dodatak "Kanaanac" ili "Revnitelj". Malo je znano o njegovu životu i djelatnosti. Pretpostavlja se da je širio

kršćanstvo u židovskoj dijaspori. Predaja dodaje da je zajedno s Judom Tadejom trinaest godina djelovao u Babiloniji i Perziji i ondje su obojica podnijela mučeništvo. Po apostolu Judi Tadeju (aramejski/hebrejski tadašnji - odvažan) imena su Tadej, Tadija, Tado, Tadijana i slična. Imendan slave istoga dana, 28. listopada.

U Zadarskoj nadbiskupiji napose se štuje sveti Šimun Bogoprimec (u kalendaru 8. listopada). O njemu govori Lukino Evanđelje: "Živio tada u Jeruzalemu čovjek po imenu Š i m u n . . . p r a v e d a n i bogobožazan... I kad roditelji uniše dijete Isusa, da obave što

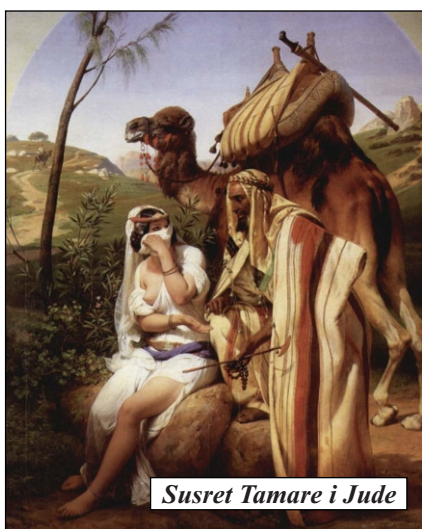
o njemu propisuje Zakon, primi ga on u naručje, blagoslovi Boga i reče: Sad otpuštaš slugu svojega, Gospodaru, po riječi svojoj, u miru!..." (2,25-35). Predaja legendom govori da je u 13. stoljeću Šimunovo tijelo iz Svete zemlje preneseno u Zadar te on postaje jednim od glavnih zadarskih zaštitnika. Njegove relikvije se čuvaju u svetištu ckrve Svete Marije Veće, u glasovitoj škrinji od pozlaćena srebra, koju je godine 1377. dala napraviti hrvatsko-ugarska kraljica Elizabeta, kćer bana Stjepana II. Kotromanića i udovica Ludovika Anžuvinca. "Šimunova škrinja" je i najpoznatije djelo

srednjovjekovnog zlatarstva u nas.

Tamara. Hebrejska riječ tamar znači palma. Među svecima nema Tamare. Ime je biblijsko, iz starozavjetne Knjige Postanka. Opis tamošnje Tamare vrlo je dramatičan. Doznajemo i za neka pravila međuljudskih odnosa iz vrlo davna vremena...

Što bismo rekli za ženu, udovicu, koja smišljeno zavodi vlastita svekra? - Eto to je učinila Tamara. Pismo to otvoreno iznosi. Štoviše: Tamara i njezin sin Pereš spomenuti su i u Matejevu Evanđelju među Isusovim precima i tako kroz stoljeća ostali u ljudskom pamćenju. To je dovoljan razlog da iscrpnije promotrimo životni put ove žene.

Susret Tamare i Jude

Djevojku Tamaru oženio je Juda (vrlo često židovsko ime!) svojim sinom Erom. Mladi muž ubrzo umre, jer se - kako Biblija veli - nije svidio Jahvi. Juda, svekar, postupajući u potpunosti po običajima onoga doba, daje je sada drugom sinu, Onanu, "da on prema njoj izvrši djeversku dužnost". Trebao je, naime, on

podići djecu pokojnome bratu, očuvati njegovu lozu, kad je ovom to za života bilo spriječeno. Onan je očev nalog izvršio samo naizgled. Kad god bi prišao bratovoj udovici on "ispuštaše sjeme na zemlju", jer nije želio, da njegova djeca (pravno) pripadaju bratu. Tako je uskratilo budućnost bratu, a i Tamari. Bio je to grijeh u Izraelu: drugima uskraćivati budućnost i propasti prepustiti bezgraničeno obilje života. "To što je činio uvrijedilo je Jahvu", komentira Pismo. Dosljedno načinu biblijskoga pripovijedanja: i Onan je morao umrijeti.

Juda, svekar, opet pokušava izvršiti obvezu prema Tamari. Za nj i za njegovu svojtu bila je sama po sebi razumljiva zadaća naći muža mladoj udovici. Budući da je njegov treći sin Sela bio još premlad, pošalje Juda Tamaru na neko vrijeme - dok sin ne poraste - u očevu kuću. - Prolazile su godine. Sela je već odavno bio odrastao a da Juda nije ispunio obećanje dano snahi. Ona je živjela udovički u očevu domu i još uvijek očekivala da se kao žena po svojoj djeci priključi budućim naraštajima. U međuvremenu je i Juda postao udovac. To je bio dobrodošao trenutak Tamari da ostvari svoju životnu želju. Doznala je da će njezin svekar, koji je tolike godine otezao pomoći joj, ići sa svojim prijateljem Hirom na striženje ovaca u Timnu. Ona odloži svoju udovičku odjeću, navuče koprenu, zamota se pa sjedne, poput neke bludnice, na ulazu u Enajim, kroz koji je Juda imao proći. - Nije se prevarila u

računu. Juda, udovac, još uvijek čovjek u snazi, priđe joj tražeći od nje da pođu u kuću. Ali Tamara - svjesna rizika svojega postupka - zatraži od njega kao zalog, "jamčevinu", njegov pečatnjak na vrpci i putnički štap. Sve to, dok joj ne donese kozle, koje joj je obećao. Juda to spremno ostavi nepoznatoj ženi s ulice, "a onda priđe k njoj i ona po njemu začne". Tamara je tako uspjela što je željela. A zatim se vrati u očevu kuću, skine koprenu i ponovo odjene udovičku odjeću. Kad je Judin prijatelj Hira htio "uličarki" predati kozle i tako povratiti zalog, nije ju više našao. Vratio se Judi neobavljena posla.

No, Juda se ni u snu nije nadao kako će sve to završiti. Tamarina je trudnoća sve više dolazila na vidjelo. Počeli su je optuživati za bludništvo, ne pitajući, sukladno tadašnjemu patrijarhalnom shvaćanju, ni jednom riječju koji je muškarac u to umiješan. Naravno, i Juda je doznao da je Tamara trudna pa naredi da je dovedu i - spale. A Tamara u pravi čas šalje svekru zalog s porukom, da je začela s čovjekom komu te stvari pripadaju! Prepoznao je Juda i pečatnjak s vrpcom i štap. Pred činjenicama je morao ustuknuti. Dapače, nije mogao ne priznati da je njegova snaha u pravu, budući da je nije bio dao za ženu svome sinu Selu te je tako prekršio svoje obećanje. Tamara rodi blizance, Peresa i Zeraha. Ova biblijska Tamara nije među svetima.

Nastavit će se

HUMOR.HUMOR.HUMOR.HUMOR.

Dječak na ispovijedi

Dječak: Danas sam napravio istočni grijeh
 Velečasni: Kako to?
 Dječak: Ukrao sam dvije jabuke.
 Ispovjednik: Za pokoru dva Očenaša.
 Dječak: Ako izmolim tri mogu li ukrasti još jednu?

Sakramenti

Vjeroučitelj pita koliko ima sakramenata?
 Perica: šest!
 Vjeroučitelj: Kako to?
 Perica: Moj tata kaže da su ženidba i pokora isto!

Zatajenje

Vjeroučiteljica objašnjava Petrovo zatajenje i zaključi da pijetao zakukuriče kad netko ne govori istinu.
 Perica: Zašto zakukuriče u tri sata noću?
 Vjeroučiteljica: Tada se tiskaju novine!

Propusti

Vjeroučitelj: koji su grijesi propusta?
 Ivica: To su oni koje smo zaboravili učiniti!

Pozdrav

Prolazi Perica (ima sestru Mariju) pored župnika i ljubazno ga pozdravlja: Faljen Isus!
 Župnik: A, gdje je Marija?
 Perica: Kod kuće, prehladena je!

„PIJANI“ SLADOLED

Toplije vrijeme već je stiglo, a različite vrste sladoleda nude se na svakom koraku. Jedan okus je posebno popularan već nekoliko sezona, a riječ je o Aperolu! (To je venecijansko piće sastavljeno od prosecca (pjenušavo vino), gorkog likera, nekoliko kockica leda i malo gazirane vode. Sve se dodaje redom kako bi se stvorili mjehurići, a zatim se ukrašava velikom maslinom ili kriškom naranče. Vi ćete kupiti Aperol.) Možemo slobodno reći kako je Aperol postao omiljeni okus ljeta i to uglavnom zbog savršenog omjera gorčine, slatkoće i citrusnih nota koje ovo osvježavajuće piće nudi. Recept donosimo u nastavku članka:

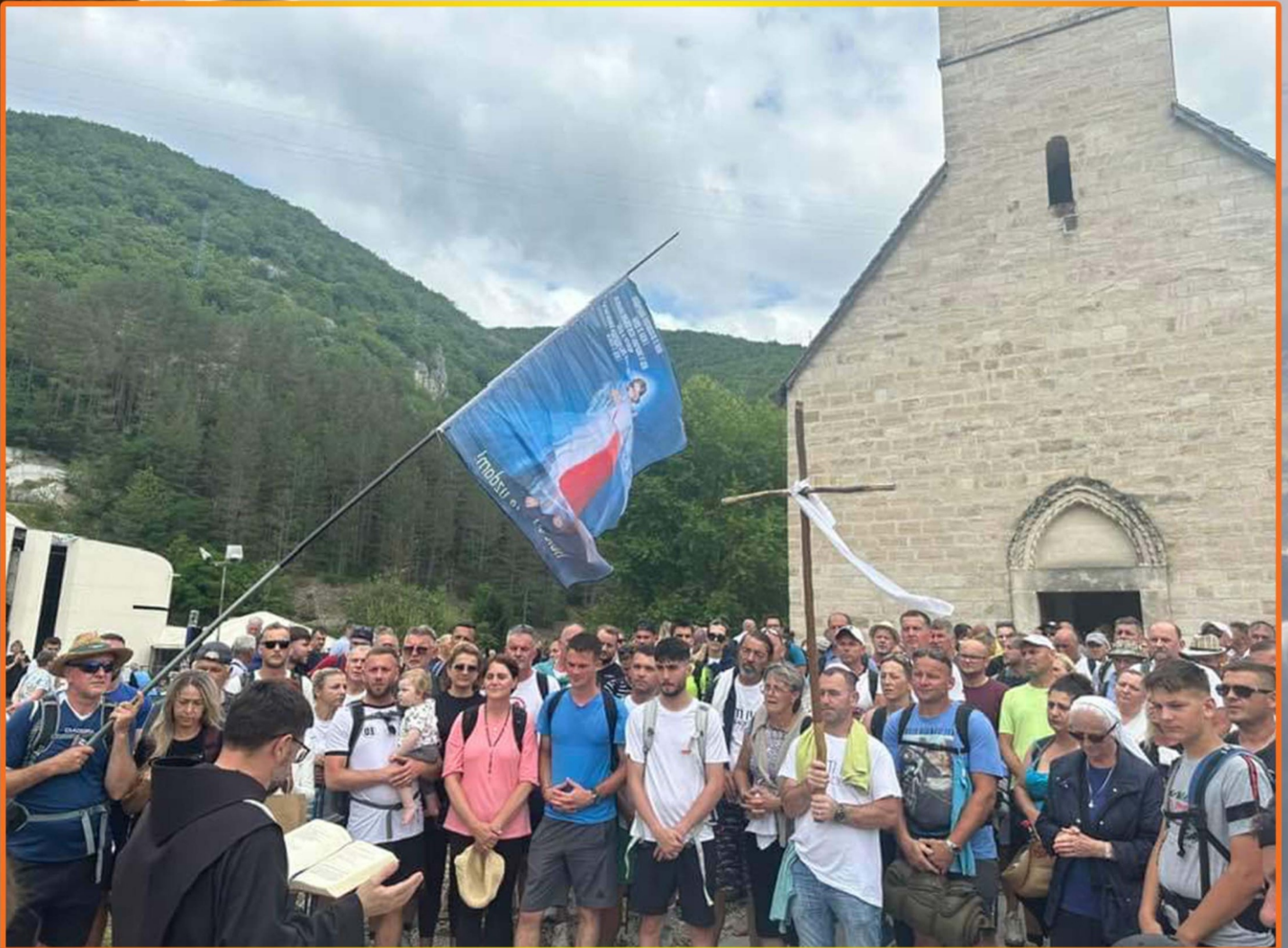
Sastojci:

1 velika naranča
 250 grama mascarponea
 250 grama krem sira
 70 ml svježeg soka od naranče
 50 ml Aperola
 5 žlica meda
 narančina korica i svježa menta za dekoraciju

Priprema:

*U posudi pomiješajte mascarpone, krem sir, med i sok od naranče. Dodajte Aperol i naribanu narančinu koru te sve skupa dobro izmiksajte električnim mikserom. Naranče prepolovite na pola i pažljivo odvojite od kore kako biste ih iskoristili kao posudice za sladoled. Svakako možete sladoled poslužiti u lijepim staklenim ili porculanskim zdjelama. Ulijte sadržaj u narančine kore ili posude i ostavite u zamrzivaču najmanje šest sati! Prije posluživanja ukasite listom mente. **Uživajte!***

 Nema raja bez rodnoga kraja!